

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

KIA KAVANDER

Käsitöiden vaikutus sosiaalisella

Motivaatio ja työpaja

SOSIAALIALAN TUTKINTO-OHJELMA
2024

TIIVISTELMÄ

Kavander, Kia: Käsitöiden vaikutus sosiaalialalla- motivaatio ja työpaja
Opinnäytetyö, SAMK
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma, 2024
Sivumäärä: 44

Motivaatio on kaiken toiminnan alku ja loppu, joten sen tukeminen ja ohjaamisen ovat ajankohtaisia aiheita sosiaalialalla. Opinnäytetyön tarkoituksena oli avartaa näkymää motivaatio psykologian tärkeyteen yksilön työ- ja toimintakyvyn kuntoutuksessa. Paralleluissa kuten nuorten työpajalla, ja siihen miten luovat menetelmät kuten käsitöiden käyttöä voidaan hyödyntää kuntoutuksessa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mitä Porin Nuorten käsityöpajalla toimivat nuoret ajattelivat toiminnasta ja sen ohjauksesta. Tutkimus suoritettiin laadullisena tutkimuksena, haastatellen kolmea käsityöpajan nuorta ja havainnoimalla käsityöpajan toimintaa. Tutkimusteorian pohjana käytettiin motivaatio psykologiaa, ratkaisu- ja voimavara keskeistä työtettä sekä luovien menetelmien kuten taideterapian viitteitä.

Tutkimuskysymyksiä oli kolme. Millaisia kokemuksia nuorilla oli käsityöpaja toiminnasta? Motivoiko käsityöpajan toiminta nuoria? Ja oliko pajatoiminnalla vaikutuksia nuorten minäpystyvyyden tunteisiin? Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä tietoa ja tarkastella Porin Nuortentyöpajan käsityötoimintaa ja etsiä mahdollisia kehityskohteita.

Tutkimuksessa todettiin, että käsityöpajatoiminnalla oli nuorten kokemia vaikutuksia motivaatioon, minäpystyvyyteen ja arjenhallintaan. Tutkimuksessa myös havaittiin, että nuoret kokivat käsityöpajan antavan tukea ja turvaa, kun yhteiskunta ja sen muuttuvat haasteet horjuttivat elämää.

Avainsanat: nuoret, käsityöt, motivaatiopsykologia, työpaja, minäpystyvyys, luovat menetelmät

ABSTRACT

Kavander, Kia: Influence of Handicrafts in social services- motivation and workshop
Bachelor's thesis, SAMK

Social Services

November 2024

Number of pages: 44

Motivation is the starting and ending point for all activities, so securing and guiding it are very topical subjects in social services. The purpose of this thesis was to widen the outlook on the importance of motivational psychology in individual's rehabilitation of their work- and performance abilities. In services such as the Youth's workshop and how creative methods such as handicrafts can be used in the rehabilitation.

The goal of the thesis was to research what the youths in Pori's youths' handicraft workshop thought about the guidance and workings of the workshop. This study was done as qualitative research by interviewing three youths from the handicraft workshop and by observing the workshop activity. The theory for this study was based on motivational psychology, solution- and resource focused methods as well as creative methods like artistic therapy.

There were three research questions. What kind of experiences the youth had had of the handicraft workshop's activities? Did the workshop's activities motivate the youths? And did the handicraft workshop's activities have any effects on the youth's sense of self-efficacy? The purpose of the study was to gather information and to examine the handicraft activity of Pori's youth's workshop and find any possible developmental points.

The study found that the handicraft activity did have effects on youth's motivation, sense of self-efficacy and the management of the day-to-day skills. The study also showed that the youths felt that the handicraft workshop gave support and security when the society and its ever-changing challenges shook their lives.

Keywords: youths, handicrafts, motivational psychology, workshop, self-efficacy, creative methods

ALKUSANAT

Tämä opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Porin Nuortentyöpajan, sekä Porin kaupungin nuorisoyksikön kanssa. Kiitokset kaikille osallistuneille, sekä opinnäytetyön edistyk-
sessä auttaneille opettajille.

SISÄLLYS

1	TEORIA POHJA.....	8
1.1	Nuoren motivaatio.....	8
1.2	Minäpystyvyyden ja motivaation yhteys	10
1.3	Käsityöt välineenä nuorisotyössä.....	12
1.4	Työpajatoiminta ja sen mahdollisuudet	15
2	TUTKIMUS KYSYMYKSET.....	16
2.1	Aikaisemmat tutkimukset.....	17
3	TUTKIMUSASETELMA JA AINEISTON KERUU	18
3.1	Tutkittava kohderyhmä	19
3.2	Haastattelut.....	20
3.3	Havainnot	21
4	TULOKSIEN ANALYSOINTI	21
4.1	Vastauksien teemoittelu	22
4.2	Käsityöpajaan liittyvät vastaukset.....	25
4.3	Motivaatioon liittyvät vastaukset	30
4.4	Käsitöihin liittyvät vastaukset.....	34
5	YHTEENVETO	37
6	TUTKIMUKSEN PUUTTEET.....	39
	LÄHTEET	
	LIITTEET	

JOHDANTO

Tutkimus sai alkunsa, kun tein kaksi sosionomi koulutuksen ammatillista työharjoittelua Porin Nuorten työpajalla. Harjoitteluissani huomasin kuinka ahkerasti nuoret kävivät työpajoissa ja miten lyhytkin aika pajalla saattoi auttaa nuoria eteenpäin elämässä. Nuorille oli tärkeää, miten pajatoiminta antoi heille aikaa, resursseja ja tukea elämäntilanteissa, joissa muuten ei tuntunut olevan toivoa. Sosiaalialalla voimavara-, ratkaisu- ja asiakaskeskeinen toiminta ovat aina läsnä, mutta työpajalla käydessä vasta ymmärsi, miten suuria muutoksia tämä työmallit voivat saada aikaan. Joten halusin tutkia, miten nuoret itse kokivat työpajatoiminnan.

Tutkimuksen kohteeksi valikoitui kädentaitopaja, jonka osuus työpajatoimintaa arvioivissa mittareissa jäi pieneksi. Halusin tutkia juuri käsityöpajasta myös siksi, että itselläni oli omakohtaista kokemusta käsitöiden vaikutuksista ja olin kiinnostunut, mitä nuorilla oli sanottavana niistä. Tutkimus antoi nuorille mahdollisuuden anonyymiin palautteeseen käsityöpajan toiminnasta ja ohjauksesta. Tutkimuksen yksi tarkoitus oli etsiä mahdollisia kehittämiskohteita pajatoimintaan ja tutkia millaisia vaikutuksia ohjatulla käsityötoiminnalla on nuorten mielestä. Tutkimuksen tarkoituksena ei ollut yleistää nuorten kokemuksia, vaan antaa tarkempaa tietoa.

Tutkimuksen keskeiset termit olivat motivaatio ja käsityöt. Molempiin termeihin liittyvät sanat tavoite, haaste ja minäpystyvyys. Motivaatio on psykologinen termi, joka kuvaa ihmisen toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Sekä ulkoiset että sisäiset tekijät haastavat motivaation seuraamista, joilla on suuri vaikutus minäpystyvyyteen eli ihmisen omiin kykyihinsä uskomiseen. Haasteista selviäminen voi vahvistaa ihmisen minäkäsitystä ja epäonnistuminen taas voi heikentää sitä, mikäli usko itseensä on jo entuudestaan hauras. Miksi onkin tärkeää että, ihmisten voimavaroja tai minäpystyvyyttä pyrittäisiin tukemaan ja kasvattamaan maltillisella toiminnalla. Toiminnalla, missä on mahdollista kokea sekä haasteita, että onnistumisen tunteita. Esimerkiksi käsitöitä. Käsitöissä tekijällä on kontrolli valita miten haastavia tekniikoita ja projekteja haluaa tavoitella. Tekemisessä oltava tarpeeksi uskoa itseensä eli minäpystyvyyttä että tekijä pääsee alkuun.

Käsitöiden ja motivaation kautta tutkimus pystyi parhaiten arvioimaan nimenomaan niiden vaikutuksia nuoriin.

1 TEORIA POHJA

1.1 Nuoren motivaatio

Psykologian käsite motivaatiosta kuvaa ajattelua, joka tietoisesti ohjaa ja tuottaa toimintaa. Motivaatio saa yleensä alkunsa haluista, jotka ovat peräisin ihmisen selviytymisen ja tasapainoisuuden tarpeista. Ihminen kykenee tietoisesti muokkaamaan, hallitsemaan ja kasvattamaan motivaatiota, toisin kuin halujaan. (Nolen-Hoeksema ym., 2009, s. 359) Motivaatio on syy miksi ihmiset luovat tavoitteita ja ajattelevat tulevaisuutta. Se tukee ihmisen kykyä ja halukkuutta ajatella tulevaa, tehdä ja osallistua yhteisöihin. Se on keskeinen osa ihmisen hyvinvointia.

Nuoren toimintaa motivoivat sekä sisäiset (eli henkilökohtaiset tavoitteen) sekä ulkoiset (eli ympäristön) tavoitteet. Tavoitteet perustuvat ikään, yhteiskunnan asenteisiin ja nuoren omiin kiinnostuksen kohteisiin. Nämä ovat kehittymistavoitteita, joita täyttämällä tai täyttämättä jättämisellä nuori kasvattaa ymmärrystään niin itsestään kuin myös maailmasta ympärillään. (Salmela-Aro & Nurmi, 2017, s 34.) Nuoruus on ihmisen elämän vaiheista kiireisin, koska silloin muutoksen partaalla ei ole vain nuori itse vaan myös hänen ympäristönsä. Nuoren ajatusmaailma ja tuttava piirit kasvavat, mutta myös vastuita ja vapauksia on enemmän. Tulevaisuuden ajattelun tärkeys kasvaa ja oman identiteetti on jatkuvasti muutoksessa. Kehitysvaiheissa onnistuminen tai epäonnistuminen luo pysyviä vaikutuksia ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin. (Salmela-aro & Nurmi, 2017 s. 29–36)

Nuoruudessa ympäristöllä on suuri vaikutus yksilön tavoitteiden, uskomuksien ja ajattelun kehittymiseen. Ympäristön tuki luo pohjan, jolta nuori alkaa tutkia itseänsä ja miten rohkeasti hän on valmis kokeilemaan uutta. Mikäli nuorelta löytyy elämästään kannustava tukiverkosto, todennäköisesti myös hänen itsetuntonsa ja minäpystyvyytensä ovat korkeampia. (Nolen-Hoeksema ym., 2009, s 104.)

Terveysteen vaikuttaa, että kokee elämän merkitykselliseksi, monipuoliseksi ja kokee voivansa ilmaista itseään. Rikastavan ympäristön kykyä kasvattaa voimavaroja myös sellaisessa elämäntilanteessa, jossa niitä ei muuten olisi. (Seeskari 2004, s. 82–84)

Teorioiden kuten 4S-mallin ja Jutta Heckhaustenin elämäntilanteen motivaatio mallin mukaan, motivaation ja hyvinvoinnin yhteys perustuu ihmisen kykyyn sopeutua ympäristöönsä ja kykyyn ymmärtää omia voimavarojaan. Ihmisen toiminnan pohjautuessa valintaan, kontrolliin ja kompensaatioon, ihminen ymmärtää milloin hänen tavoitteidensa kohtaamiseen tarvitaan apua. Ihmisen mukautumiskyky vaikuttaa selkeästi hänen hyvinvointiinsa positiivisesti. Jos muokkautumiskykyä ei huomioida, yksilön voimavarat ja jaksaminen alkavat kärsiä. (Salmela-Aro & Nurmi, 2017, s. 39–41)

Voimavarojen ollessa vähäisiä, nuorella tai kenelläkään muullakaan, ei ole mahdollisuutta kasvaa tai muuttua. Tämä taas johtaa ajatteluun, jossa nuori alkaa omaksua uskomuksia siitä, ettei ole kykeneväinen moiseen. Kohdatessamme nuoren, jolla ei yksinkertaisesti ole voimavaroja tavoitteiden asettamiseen ja niiden jahtaamiseen, ensimmäinen askel ajatusmallien ja keskittymisen tuonti oireista muuhun elämään. (Karjalainen, Kivipelto, Liukko & Muurinen, 2021, s.20)

Sekä myönteisiä kuin myös negatiivisia itseuskomuksia voidaan lisätä keskustelulla. Wittgenstein sanoo, että kieli luo todellisuutta. Tämä pätee erityisesti mielenterveydestä puhuttaessa rakenteellisen arvostuksen puitteissa. Läntisen maailman "tietämisen hierarkia" luo hoito kulttuuria, jossa asiakkaan omaa ääntä ei kuunnella sillä perusteella, että asiantuntijalla pitäisi olla enemmän tietoa. Holhoaminen tällä tavalla vähentää asiakkaan omaa osallisuutta hänen omaan hoitoonsa ja sitä kautta heikentää hänen kuntoa. (Ruutu & Putkisaari, 2022, s. 32)

Ratkaisukeskeisyys on asiakkaan omien ratkaisuvaihtoehtojen tajuamista ja sisäistymistä. Salutogeneeni eli terveyttä edistävä ajattelu on ratkaisukeskeisen psykoterapian keskiö, jonka pohjalta pyritään vaikuttamaan positiivisesti nykyhetkeen ja tulevaisuuteen kohdistettuja toiveita ja tavoitteita. Ratkaisukeskeisellä työotteella kasvatetaan voimavaroja korostamalla asiakkaan asiantuntijuutta, kääntämällä menneisyyden kokemuksia voimavaroiksi tulevaisuutta varten, sekä lisäämällä myönteistä ja leikkisää elämän katsomusta. Asiakkaan hyvinvoinnin säilömiseksi, muutoksen

vääjäämättömyys, ongelmien käsittely ja muihin tukeutuminen. (Ruutu & Putkisaari, 2022, s. 28–29) Tavoitteena on, että asiakas tuntee hänellä olevan välineitä selviytyä ja toipua omassa arjessaan.

Liika itseen tai omiin tavoitteisiin keskittyminen voi johtaa vatvomiseen, aiheuttaa ahdistusta ja masentuneisuutta pitkällä ajalla. Kun keskittyminen taas jakautuu omien tavoitteiden ja kehitystehtävien välille, ihminen pystyy ajattelemaan tulevaa jopa toiveikkaasti. Yhteydet muihin ihmisiin, huolten jako ja muiden huolten kuuntelulla on myös huomattu olevan positiivisia vaikutuksia omatuntoon ja mielenterveyteen. (Nollen-Hoeksema & ym. 2003 s. 603)

1.2 Minäpystyvyyden ja motivaation yhteys

Kun puhutaan ihmisen voimavaroista ja kyvyistä toimia, mietitään samalla hänen minäpystyvyyttään. Suuri osa nykyihmisistä sitoo oman arvonsa menestykseensä, koska yhteiskunnassa annetun palautteen mukaan se on näin. Tämä näkyy erityisen selkeästi kouluissa, kun nuori välttelee koulutehtävien tai kokeisiin valmistautumista. Toiminnan välttelyllä nuori antaa luvan epäonnistua, sillä silloin hänellä on syy. Tämä on lähtöisin pelosta epäonnistua ja tulla syytetyksi tai arvostelluksi, jolta mieli suojautuu muuttamalla toiminnan motivaatiota ”onnistumisesta” siihen että ”yrittää”. (Voge, 2017)

Tärkeä osa voimavara- ja ratkaisukeskeistä työskentelyä on auttaa asiakasta löytämään uusia ajattelun tapoja. Uusia tapoja katsoa omaa arkea, omia tavoitteita ja omia attribuuttejaan, joilla hän voisi ratkaista omia ongelmiaan. ”Reframing” eli uudelleen kehystää, miten hän näkee itsensä ja oman elämänsä. Tämä ei tarkoita kokemusten tai tunteiden kieltämistä– vaan jouston, toivon ja mahdollisuuksien lisäämistä yksilön ajatusmaailmaan. (Seeskari 2004, s. 49–52) Inspiroimalla, jakamalla ajatuksia ja tukeamalla asiakkaan ymmärrystä itsestään ja omista kyvyistään, lisäämme hänen voimavarojaan ja motivaatiotaan.

Edward Decin ja Richard Ryanin (1960) itseohjautuvuusteoria yhdistää aikaisemmat koherentiksi kokonaisuudeksi. Teorian pohjalta, ihminen ohjautuu itsenäisesti

käyttämään voimavarojaan, haastamaan omia suorituskapasiteettiaan ja toteuttamaan omia kiinnostuksensa kohteita. (Ruutu & Putkisaari 2022, s. 34–37) Teorian mukaan, ihminen liittyy nämä kokemukset sitten minäkuvaansa. Sosiaalisella ympäristöllä on myös tässä suuri vaikutus, tukeeko vai heikentääkö se ihmisen minäkuvaan. (Salmela-Aro & Nurmi 2017, s. 54) Ihminen haluaa kuulua, toimia itsenäisesti ja kokea onnistumisen tunteita, minkä takia toipumis- ja ratkaisukeskeiset orientaatiot keskittyvät tarkastelemaan asiakkaan elämää ja näiden kokemusten kautta. Tutkimuksien mukaan, sisäisen motivaation eli ihmisestä itsestään lähtevä halu toimia, on se mikä tuottaa parhaita tuloksia.

Decin ja Ryan mukaan, ihmisellä on kolme psykologista tavoitetta, jotka vaikuttavat merkittävästi yksilön hyvinvointiin, minäkuvaan ja kykyyn toimia osana yhteiskuntaa. Näitä kutsutaan psykologian perustarpeiksi. Näihin tarpeisiin kuuluu autonomisuus, joka tarkoittaa yksilön omien valintojen ja itsenäisyyden kokemista. Tärkeintä onkin, että juuri yksilön tukeminen, eikä että kaikki tehdään hänen puolestaan. Ihmisellä on oltava kokemus siitä, että hän voi itse määrätä toimintaansa ja että hänen valinnoillaan on väliä. Kuitenkin hänen autonomiansa tarvitsee myös ulkopuolista sosiaalista tukea ja positiivista palautetta, jotta minäpystyvyys ja sisäisen motivaation kokemukset kasvaisivat. Negatiivinen palaute tai kontrolloiva ympäristö vähentävät näitä kokemuksia ja pienentävät yksilön uskoa itseensä. (Salmela-aro & Nurmi 2017, s. 59–63, 102–112.)

Kaksi muuta psykologista perustarpeita ovat kompetenssi ja liittyminen. Kompetenssi tarkoittaa ihmisen kokemusta siitä, että hän pystyy selviytymään ja ratkaisemaan eri tilanteita. Tämän ajatuksen takana on Albert Banduran (1977) teorian ihmispystyvyydestä ja sosiaaliskognitiivisen itsesääteilyteoria. Teorioiden ideana on, että ihmisen oma käsitys omista kyvyistään eli minäpystyvyys vaikuttaa hänen valmiuteensa ryhtyä toimeen tai valintoihinsa edes pyrkiä. Omat epäonnistumisen tai onnistumisen kokemukset ovat myös ihmiselle uskottavampia, mikäli niihin liittyy myös muita ihmisiä. Banduran teorian mukaan, ihminen arvioi kompetenssiaan sekä omien tuntemuksiensa, lopputulosten, että muiden reaktioiden ja palautteen kautta.

Liittyminen taas tarkoittaa ihmisen halua tulla hyväksytyksi ja olla yhteydessä muihin ihmisiin. Yhteisön merkitys voidaan nähdä jo pelkästään autonomian ja kompetenssien kautta, mikä myös osoittaa tarpeiden yhteen punoutumisen ja niiden keskeisten

vaikutuksien merkitys toisiinsa. Mutta liittymisessä korostuvat ympäristön vaikutukset ihmisen omakuvaan. Kyky sietää pettymyksiä tai usko tulevaisuuteen voivat kärsiä suuresti, ellei ihmisen minäkuvaan ja -pystyvyyteen kuulu kokemus joukkoon sopimisesta. (Ruutu & Putkisaari 2022, s. 37–40)

Motivaatiota ja toimintakykyä voidaan siis lisätä ja vahvistaa minäpystyvyyden kautta. Jos sosiaalipalvelussa ei edes sivuuttavasti keskitytä minäpystyvyyttä, nuorella ei ole toivoa, halukkuutta tai edes kykyä ajatella tulevaa. Sitä voisi jopa väittää voimavara-keskeisyyden ytimeksi.

1.3 Käsitöiden välineenä nuorisotyössä

Sanalla käsitöiden yleensä viitataan peruskoulun oppiaineeseen tai taitoihin kuten neulonta, ompelu tai kudonta. (Kielitoimisto 2024.) Nämä ovat yleisimmät esimerkit, vaikka sana käsitöiden pitää sisällään paljon enemmän. Kädentaidot kattavat monimuotoisten materiaalien työstämisen niin käsin, kuin myös erilaisten välineiden avulla. Läntisessä kulttuurissa, kädentaidoilla viitataan usein vain kangas- tai puutekstiilien työstöön, mutta kädentaidoiksi määritellään kaikki käsin tehty työ. (Koskinen & Manninen, 2021)

Näiden merkitysten sisällä, käsitöiden fyysisen lopputuloksen oletetaan olevan joko käyttö- tai koriste esineitä. Lopputuloksella ei välttämättä ole niin paljoa merkitystä, riippuen onko toiminta ammatillista vai harrastustoimintaa. Käsitöitä tehdessään, tekijälle merkityksellisintä voivat olla teko prosessin aikana koetut mielihyvän ja onnellisuuden tuntemukset. (Koskinen & Manninen 2021.) Valmiin esineen tuottaminen kuitenkin voi tuoda paljon onnistumisen ja pystyvyyden tunteita, jotka tuovat myös näitä tunteita kuin myös parantavat yleisesti mielenterveyden tasoa. (Seeskari 2004, s 23–25)

Se mikä tekijöiden silmissä antaa kädentaidoille arvoa on niiden tekijän osaaminen, käyttämä aika, tyyli ja persoonallinen tekniikan sovellus. (Koskinen & Manninen 2021) Käsitöitä arvostetaan harrastuksena kuin myös ammattina, koska ihmisen tarve tehdä ja halulla saavuttaa jotain kokonaisvaltaista. Käsitöissä itsenäisen tekemisestä

tulee fyysinen näyttö, mikä tekee siitä monen silmissä silloin merkityksellisen. (Krapa 2018, s. 3–4)

Nykyisin kädentaitojen tekoa ei välttämättä koeta yhteisölliseksi toiminnaksi, mutta historiallisesti, ne ovat olleet hyvin tiiviisti sidonnaisia kulttuuriin, kansalliseen identiteettiin ja yhteisöjen toimintaan. Kädentaitojen selviytymisen ehto on, että niitä harjoitetaan ja opetetaan seuraaville sukupolville. Teollistumisen myötä käsitöiden merkitys ja arvostus arjessa hupenivat, jolloin niistä tuli vain työläisten ja koululaisten tekemisiä. (Turunen 2022, s. 4–5)

Käsitöissä hyödynnetään kolmea opetuksen perusmuotoa: selkeä ohjeistus, itse toiminta ja muiden ohjaus. Nykymaailmassa painotetaan tehokkuutta ja yksilöä kuormittavaa oppimis- ja työkulttuuria, jossa uskotaan enemmän yksilön saavutuksiin kuin yhteisön tuomaan tukeen. Soiva Lemmityn artikkelissa (2020) kuitenkin kerrotaan, miten ylikuormittuneisuus romahduttaa yksilön kyvyn käsitellä ja oppia uutta informaatiota. Sekä sitä, miten joskus selkeä ohjeistus ja minimaalinenkin yhteisöllinen tuki on kaikki, mitä voidaan tarvita tämän korjaamiseen. Käsitöissä molemmat ovat läsnä, kuin myös hetkellinen pako hektisestä arjesta. Käsitöiden tuoma keskittyminen myös kertoo siitä, miten nykymaailmassa on tarvetta tälle. (Krapa 2018, s. 10)

Käsitöiden yhteisöllisyys opettaa, tukee ja tuo kuuluvuuden tunteita, jotka kannustavat tekemään. Yhteisöllisyys rakentuu kuitenkin itse käsitöiden ympärille, jolloin muut tekijät kuten ikä, sukupuoli tai kansallisuus ovat helpompi sivuuttaa syrjään. Käsitöiden tekeminen on rikastuttava kokemus, koska se opettaa tekijälleen niin itsestään kuin muista vertaisistaan. (Turunen 2022, s. 14–16) Käsitöiden teolla on myös todettu olevan vaikutuksia niin fyysiseen, kuin henkiseenkin hyvinvointiin. Taiteellisilla menetelmillä kuten käsitöillä mainitaan olleen vaikutuksia ahdistuksen, verenpaineen ja kivun vähennyksessä lasten ja vanhempien yhteisessä toiminnassa. (Fancourt & Finn 2019, s. 34)

Käsitöiden teossa yhdistyvät niin luovia itseilmaisun- kuin myös itsenäistymiseen liitettäviä aspekteja. Kädentaidoista voi tehdä juuri niin tekijänsä näköisiä kuin he vain itse toivovat, mutta niissä myös vaaditaan jonkin verran tekniikan opettelua. Tekniikoiden ja välineiden käyttö kehittää hienomotoriikkaa, kognitiivisia taitoja kuten

kuvion tunnistusta ja seuranta, laskenta- ja ongelman ratkaisu taitoja. (Turunen 2022, s. 17–18)

Käsitöissä on myös hyvinvointiin liittyviä aspekteja. Abraham Maslow (1954) kertoo tarvehierarkian teoriassaan hyvinvoinnin kuudesta eri tasosta, joita ihmiset tavoittelevat koko ajan. Teorian kaksi korkeinta arvoa eli itsensä toteuttaminen ja tietäminen tulevat helposti pintaan käsitöitä tehdessä. (Krapu 2018, s.17–18) Näiden tarpeiden synty johtuu Maslowin mukaan ihmisen luontaisesta tarpeesta haastaa itseään. Käsitöiden tekoon liittyy usein uuden oppimista sekä vanhan tiedon soveltamista, mikä luo haastetta. Haaste on kuitenkin myös tekijän säädeltävissä, mikä auttaa itsensä ilmaistamista ja joka helpottuu, mitä paremmin tekijä oppii tuntemaan omia taitojaan.

Kun käsitöitä tehdään ryhmässä, tekijät voivat myös kokea flow -kokemuksia. Csikszentmihályin mukaan, flow-kokemus on tasapainoisuutta oman kyvykkyyden ja ainutlaatuisuuden tarpeiden, sekä joukkoon kuuluvuuden tarpeiden välillä. Yksilön omat ajatukset, tunteet ja aistit keskittyisivät samaan tavoitteeseen, integroituen hänen liittymisensä tarpeiden kanssa. Toiminta kasvattaa tekijän psykologista monipuolisuutta, yhdistäen nämä joukosta erottumisen- ja kuulumisen tarpeet. Jotta flow-kokemus olisi positiivinen, toiminnan tulisi olla tarpeeksi haastavaa ja tukevaa, jolloin yksilö pystyy unohtamaan huolensa ja ajattelemaan tulevaa positiivisesti. Flow-kokemuksista saadut onnistumisen, tyytyväisyyden ja ilon tunteet ruokkivat autonomisuutta ja liittymisen tarpeita, joka johtaa yksilön halukkuuteen osallistua toimintaan uudestaan. (Ruutu & Putkisaari 2022, s 35–38.)

Käsitöiden tekemisellä ryhmässä on monia muitakin hyötyjä esimerkiksi, nuoren itse-reflektointi kykyjen, tunteiden hallintaan ja -tunnistamiseen liittyvien taitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittämisessä ja harjoittamisessa. (Krapu 2018, s. 36) Taide- ja käsityö lähtöisillä metodeilla on myös raportoitu olevan vaikutuksia itsetunnon, resilienssin ja kehittymisen suhteen. (Fancourt & Finn 2019, s.9, 20, 46)

1.4 Työpajatoiminta ja sen mahdollisuudet

Työpajan toiminta on keskittynyt nuorten osallistamiseen, tukemiseen ja ohjaamiseen. On tärkeä huomioida miten koko työpaja asettuu nuorten arkeen, vaikka tutkimuksessa keskityttiinkin vain käsityöpajaan.

Työpajatoiminta on suunnattu alle 29-vuotiaiden nuorten voimavarojen, merkityksellisyyden ja kuuluvuuden lisääminen menetelmin, joilla myös tuetaan nuorten työ- ja opiskelu valmiuksia, sekä arjenhallinta kykyjä. (Riipinen ym., 2023, s. 9) Nuorisolaki määrää työpajatoiminnan tehtäväksi parantaa nuoren valmiuksia koulutukseen, avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Sama laki myös toteaa, että toiminnan tarkoitus olisi edistää nuoren elämönhallintataitoja, kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskuntaan. (Nuorisolaki 2016/1285 § 13)

Vaikka työpajatoimintaan yleensä tullaan joko viranomaisen tai julkisen sektorin suosituksesta, soveltuvalla nuorella ei ole selkeitä vaatimuksia. Tämä on tarkoituksellista, jotta nuoret voivat myös itse hakeutua työpajalle. Pajatoimintaa eniten tarvitsevat ja siitä hyötyvät nuoret, jotka ovat koulutuksellisesti herkässä tai työmarkkinoilla haavoittuvassa asemassa. Vastaavassa asemassa olevat nuoret tulevat usein hyvin monipuolisista ja moniongelmaisista taustoista, jotka lisäävät heidät haavoittuvuuteensa yhteiskunnassa.

Työpajalla tehdään laaja-alaista sosiaalialan menetelmätyöskentelyä. Esimerkkeinä muutamista ovat nuorten etsivä työtä, palveluohjaus, sosiaalista kuntoutusta ja verkostotyö. (Karjalaine, Kivipelto, Liukko & Muurinen, 2021, s. 14) Työmenetelmiä käytetään joustavasti ja mukautuen nuorten tilanteisiin, tunnistaen heidän yksilölliset tarpeensa ja haasteensa.

Työpajatoiminta on pitkälti kunnallista, mutta myös yhdistykset ja säätiöt pitävät toimintaa yllä. Toiminta elvyttää kuntien ja yhteiskunnan yleishyvinvointia, keskittymällä yksittäisten nuorten merkityksen ja pystyvyyden tunteiden vahvistamaan. (Riipinen ym., 2023, s. 19, 31) Toimintaa ohjataan yksilövalmennuksen, työvalmennuksen ja ryhmävalmennuksen kautta. Yksilövalmennus on kokovaltaiseen arjen ja hyvinvoinnin lisäämistä ja tukemista. Yksilövalmentaja yrittää yhdessä valmentautujan

kanssa löytää tavoitteita, palveluita ja vahvuuksia, joita nuori voi käyttää tilanteessaan. Yksilövalmentajat toimivat tiivisti työvalmentajien kanssa, jotka hoitavat varsinaisen pajatoiminnan ohjauksen. Heidän keskiössään on kehittää, perehdyttää ja tukea nuoren ammatillista ja työelämän taitoja. He ovat myös vastuussa ryhmävalmennuksesta omassa pajassaan, eli ryhmän yhteisestä ohjauksesta ja tukea ryhmän sisäisten yhteyksien ja dynamiikkojen muodostumista. Ryhmävalmennus antaa valmentujille kokemuksia työyhteisössä toiminnasta, vertaistukea ja kuulumisen tunnetta. (Riipinen ym., 2023, s. 71–76)

Havaintojen perusteella, käsityöpajalla ryhmävalmennus on myös osallistuja-aloitteista ja ryhmässä pyritään auttamaan myös itse tekstiilitöiden kanssa. Käsityöpajan toiminnan suunnittelu ja ylläpito tehdään yhdessä nuorten kanssa, mikä auttaa luomaan kunnioittavan ja mieluisan ympäristön työskentelylle. Työympäristöstä ja työtiloista huolehditaan myös ryhmänä.

Työtilojen merkitys on tärkeä aktiivisuuden, luovuuden ja keskittymisen säilyttämiseksi. Asiat kuten tilan asettelu, esillä olevat materiaalit ja valaistus voivat vaikuttaa paljon tunnelmaan, jota se luo. Mikä puolestaan vaikuttaa nuoren kykyyn keskittyä ja mielentilaan. (Seeskari 2004, s. 82) Tavoitteena on luoda rauhallinen, rento tila, missä useammankin nuoren on hyvä tehdä töitä ja keskustella. Se, että nuorilla itsellään on mahdollisuus vaikuttaa tilojen asetteluun, vain vahvistaa tilan ja ryhmän merkitystä heille.

2 TUTKIMUS KYSYMYKSET

Tutkimus lähti tarpeesta arvioida käsityöpajan toimintaa, joka usein tulee ylikatsotuksi laajemman pajatoiminnan arvioinnissa. Tästä taas alkoi tarkempi mietintä siitä, miten pajatoiminta ylipäätään vaikuttaa nuorten arkeen. Tavoitteena olisi tuona nuoren elämään tasapainoa, rytmitystä ja tukea, jolla nuori pääsee takaisin osaksi yhteiskuntaa ja työ-, opiskelu- tai elämän uralle, joka häntä kiinnostaisi. (Riipinen ym., 2023, s. 29)

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää miten nuoret kokevat työpajatoiminnan vaikuttaneen heidän arkeensa, ajatteluunsa ja hyvinvointiinsa. Nuoria haastateltiin heidän käsityöpaja kokemuksistaan kahden teeman kautta (käsityöt ja motivaatio) joilla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Teemojen alaiset avoimet kysymykset tutkivat nuorten näkemyksiä heidän omasta pystyvyydestään, paikastaan käsityöpajan yhteisössä, pajaympäristön ja käsitöiden vaikutuksista heidän hyvinvointiinsa. Kaikki haastattelu kysymykset ovat nähtävillä kohdassa LIITE 1.

Tutkimuskysymykset olivat;

1. Millaisia kokemuksia nuorilla oli käsityöpaja toiminnasta?
2. Motivoiko käsityöpajan toiminta nuoria?
3. Oliko pajatoiminnalla vaikutuksia nuorten minäpystyvyyden tunteisiin?

2.1 Aikaisemmat tutkimukset

Tutkimuksessa käytettiin eniten maailman terveysjärjestö WHO:n raporttia taiteen ja kulttuurin terveysvaikutuksista, sekä kahta pro gradututkimusta teoriapohjan lähteinä, että tutkimusaineiston vertailussa.

Dan Fancourtin & Saoirse Finnin kirjoittama WHO:n tutkimus raportti kertoi maailmanlaajuisesti vuosilukujen 2000–2019 välisinä vuosina tehdyistä tutkimuksista taidepohjaisten metodien vaikutuksista potilas hoidossa. Tutkimuksia oli koottu yli 900 tutkimusjulkaisua, joiden aiheet menivät niin mielenterveydestä kehitykseen kuin myös fyysisiin sairauksien kuten syöpien hoitoon. Tutkimukset keskittyivät taidepohjaisten metodien käyttöön mm. ennakoivaan ja hyvinvointia edistävään hoitoon. Raportissa käsiteltiin laajaa määrää eri taidelähtöisiä metodeja, käsitöiden ollen yksi monista. Tutkimusraporttia hyödynnettiin teoriapohjan luonnissa ja haastatteluvastausten analysoinnissa.

Pro gradututkimukset, joita tutkimuksessa käytettiin, olivat Sofia Krapin (2018) laadullisen tutkimuksen pohjana oli tutkia millaisia vaikutuksia käsitöillä oli hyvinvointiin ja itsesääteilyyn. Tutkimus suoritettiin ryhmäkeskusteluina, joissa haastattelija

esitti kysymyksiä ryhmälle. Tutkimuksessa perehdyttiin keskusteluissa esitettyihin mielipiteisiin ja ajatuksiin. Tutkimuksen tulokset kertoivat erityisesti käsitöiden tekemisen heräävistä positiivisista tunteista, sosiaalisista kanssakäymisestä, sekä itsesäätelyn ja flow-kokemusten kokemisesta.

Tutkimuksessa käytettiin lähteenä myös Saara Turusen (2022) laadullista pro gradu-tutkimusta nuorten kokemista käsityön merkityksistä. Turusen tutkimus oli kirjoitus-pohjainen, jossa nuorten vastauksista löytyi noin 11 merkitystä käsitöiden tekemiselle. Tutkimuksessa nostettiin esiin käsitöiden moninaisuus sekä mahdollisia kehityskoh-teita, joita voitaisiin hyödyntää opetussuunnitelmien teossa. Turusen tutkimuksen kes-kiössä olivat kuitenkin alakoululaiset, joten tutkimuksen tulokset eivät ole suoranai-sesti verrattavissa tämän tutkimuksen tuloksiin.

Tutkimuksessa hyödynnettiin myös luovaan toimintaan perustuvia teorioita, kuten tai-derapiaa. Perusteluna tälle on taideterapiassa hyödynnettävien pedagogiset ja voima-vara keskeiset työmallit, joilla keskitytään ja yritetään laajentaa yksilön omaan ihmis-ja minäkuvaan. (Seeskari 2004, s. 17–20.)

3 TUTKIMUSASETELMA JA AINEISTON KERUU

Tutkimuksesta päädyttiin tekemään kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus kolmella pääperusteella. Ensimmäinen perustelu oli, että yhteistyökumppanin toiveena oli kuulla nuorten näkökulmia. Tutkimuksen toteutumiselle oli tärkeää, että nuoret voisi-vat tuoda esiin omia näkemyksiään. Laadullisen tutkimuksen keskittyneisyys ilmiöi-den ymmärtämiseen ja empiiristen menetelmien hyödyntäminen sopivat tähän tehtä-vään parhaiten. (Kalaja, Alanen & Dufva, 2011, s. 19–20)

Toisena perusteluna oli tutkimuksen kohderyhmän pieni koko. Mikäli tutkimus olisi yritetty suorittaa kvantitatiivisesti, tulokset eivät olisi olleet päteviä otoksen pienen koon puolesta. Vaikka tutkimus olisikin ollut opinnäytetyönä riittävä,

tutkimusaineiston keruu ja analysointi olisi muuttanut tutkimuksen luonnetta hyvin eri suuntaan. (Tuomi & Sarajärvi, 2018) Ja koska tutkimuksen luonteena ei ole yleistää nuorten kokemuksia, kvantitatiivinen tutkimus olisi ollut jopa tutkimukselle haitallinen valinta.

Kolmantena perusteluna oli empiiristen menetelmien ja laadullisen tutkimuksen painotus kontekstin luontiin. Yhtenä tutkimuksen tavoitteista oli tuoda kokemuksia käsityöpajasta ja sen ohjauksesta ymmärrettävästi esiin. Tutkimuksen perusluonteena on siis kontekstin luonti ja havainnollistaminen. (Hirsijärvi & Hurme, 2022)

3.1 Tutkittava kohderyhmä

Tutkimus muodostui laadulliseksi pajan pienen koon ja vaihtelevan kävijämäärän vuoksi. Työpajalla käyvistä nuorista valikoitiin vain 18–29-vuotiaat, jotka olivat olleet käsityöpajalla yli kaksi viikkoa. Perusteluna ikähaarukkaan oli alaikäisten haastattelun eettisyys, kun heidän osallistumisensa ei olisi pakollista. Nuorten asema täysi-ikäisinä antoi heillä täydet itsemääräysoikeudet, jolloin vapaaehtoinen osallistuminen ei tuottanut eettisiä ongelmia ja nuorilla voitiin olettaa olevan laajempi ymmärrys omista oikeuksistaan. (Kallinen & Pirskanen, 2022, kpl 7.2) Nuorten täysi-ikäisyys toi myös haastatteluissa kiinnostavia näkökulmia heidän omista ajatuksistaan yhteiskunnasta ja heidän asemastaan osana sitä.

Käsityöpajatoimintaan osallistumisen alarajaksi laitettiin kaksi viikkoa, jotta mahdolliset uudet pajalaiset olisivat saaneet tutustua pajatoimintaan. Rajauksen alhaisuuden tarkoitus oli antaa myös muiden pajojen nuorille mahdollisuuden osallistua, mikäli heillä oli kokemuksia käsityöpajan toiminnasta. Tavoitteena oli antaa mahdollisimman monelle mahdollisuus osallistua haastatteluihin, mikäli halukkaita olisi ollut enemmänkin.

Tutkimusaineistoa varten ei kerätty muita taustatietoja, sillä ne eivät olleet oleellisia nuorten kokemusten kirjaamiseksi. Tutkimusaineistossa ei myöskään mainita haasteltujen nuorten sukupuoli, koulutus- tai ammatti historioita heidän kasvottomuutensa

säilyttämiseksi. Käsityöpajan pieni kävijä määrän vuoksi, vastaavat taustatiedot olisivat altistavia tekijöitä. (Kalaja, Alanen & Dufva, 2011, s 22.)

3.2 Haastattelut

Haastatteluihin osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Tavoitteena oli saada noin 3–4 pajalaista haastateltua, sillä kolmenkin haastateltavan yhtenäiset mielipiteitä voidaan pitää merkittävänä. Neljä taas olisi ollut jo tilastollisesti merkittävä numero. (Metsämuuronen, 2009, s. 928)

Mikäli pajalaisia ei olisi ilmoittautunut haastatteluihin tarpeeksi, työpajan kanssa oli sovittu, että opiskelija ohjaajat tai pajavalmentajiakin olisi voitu haastatella. Perusteluna tälle olisivat olleet henkilökohtaiset kokemukset pajatoiminnasta tai ohjaajien näkökulman otto. Tälle ei kuitenkaan tullut tarvetta. Haastatteluihin osallistui kolme nuorta, joihin tullaan referoimaan tutkimuksessa tunnisteilla A, B ja C anonyymiyden säilyttämiseksi. (Kalaja, Alanen & Dufva, 2011, s.23)

Haastattelut aloitettiin aina kevyellä alkurupattelulla, sekä avaamalla haastateltaville heidän oikeutensa, tutkimuksen tarkoitus ja haastattelu tietojen säilytyksestä. Tämän jälkeen aloitettiin varsinainen haastattelu.

Haastattelut suoritetaan seitsemällätoista puoliavoimella- ja avoimella kysymyksellä. Kysymykset oli kirjattu kahden teeman pohjalta, jotta haastatteluissa olisi tullut ilmi erilaisia puolia käsityöpajatoiminnasta. Haastatteluista saadut vastaukset typistettiin analysointia varten, jossa etsittiin vastauksissa esiintyviä yhtenäisiä teemoja ja näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018)

Haastattelukysymykset kirjattiin numeroilla kahden teema-aiheiden alle, tosin ne muutettiin kolmeksi haastattelu vastausten analysoinnissa. Haastattelu kysymyksien ylle oli merkattu johdattelu kysymyksiä aakkostunnisteilla, joiden tarkoitus oli selittää mitä kysymyksillä haluttiin tutkia. Aakkostunnisteisia kysymyksiä ei esitetty haastatteluiden aikana, koska ne olivat tutkijan suunnittelua ja aineiston analysointia varten.

Haastattelu kysymykset (Liite 1) hiottiin lopulliseen muotoonsa yhdessä opinnäytetyön ohjaajan kanssa.

3.3 Havainnot

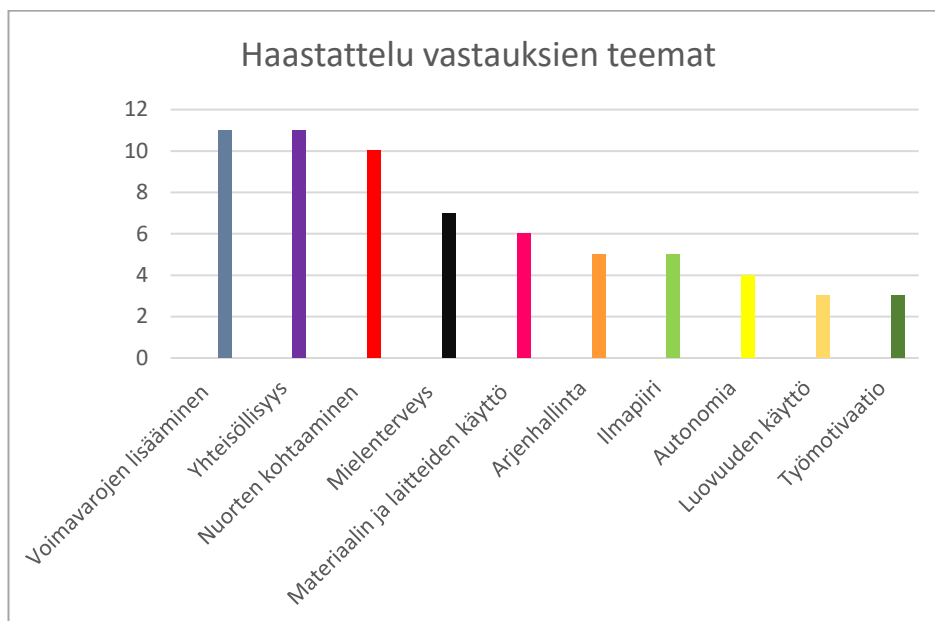
Havainnointi tapahtui sekä tutkimuksen aikana, että ennen. Havainnointiin perustuva tutkimusaineisto koostui osittain sosionomi opintojen yhteydessä tehdyistä työharjoitteluraporteista. Tällöin aineistoa kerättiin osallistuvana havainnointina, koska havainnointia tehtiin työharjoitteluiden yhteydessä. Tutkijan rooli oli minimaalinen käsityöpajan arjessa. (Metsämuuronen, 2009, s. 248–249) Loput havainnointi tutkimusaineistosta olivat haastattelujen välisistä ajanpätkistä, jolloin haastateltavat osallistuivat käsityöpajan toimintaan normaalisti. Havaintojen ja kokemuspohjaisen tiedon käytön perusteluna on niistä kerätyn datan arvo pajatoiminnan ymmärtämiseksi. Havainnoista voidaan luoda yhteyksiä teorian ja tutkimusaineiston välillä, sekä tuoda ilmi tutkimukselle tärkeitä kokemuksia, joita haastatteluissa ei noussut ilmi. (Tuomi & Sarajarvi, 2018)

Yhteistyökumppani ja pajalaiset olivat antaneet tutkimusluvan ja tietoisia harjoitteluraporttien hyödyntämisen tutkimuksessa. Tutkimuksessa käytettiin pelkistettyjä havaintoja käsityöpajan arjesta, tiloista, toiminnasta ja ohjauksesta. Havainnot olivat haastatteluiden ymmärtämisen kannalta tärkeitä, kuin myös käsityöpajan kuvaamiseksi ulkopuolisen silmin. Havainnointi aineistosta koottiin tiivistelmiä haastattelu vastauksissa nousseiden teemojen pohjalta.

4 TULOKSIEN ANALYSOINTI

Kuten kuvasta 1. näkyy, haastattelu vastauksien analysoinnissa ilmeni 10 yhteistä teemaa, joilla haastattelu tuloksien sisältöä voitiin verrata keskenään. Jotta teemoja ei olisi ollut tavattoman monta, rajattiin niiden määrittelyä. Teemojen määrittely tapahtui diskurssianalyysina, eli vertaamalla aineiston sisältöä ja haastateltavien enonsiaation

eli kertojan suhdetta tekstiin. (Metsämuuronen 2009, s. 238–240) Kun nuorten kerrontoja vertailtiin, niistä nousi tiettyjä sana valintoja, ilmaisuja ja sisällöllisiä teemoja, jotka toistuivat. Kun teemoille oli annettu määritelmä, niiden tuli ilmetä ainakin kahden eri pääaiheisen (käsityöpaja, motivaatio, käsityöt) kysymyksen kohdalla ja teeman piti ilmetä vähintään kolmesti koko aineistossa. Jos teema koostui vain yhden nuoren haastatteluista, se poistettiin.

Kuva 1. Haastatteluiden teema jakauma

4.1 Vastauksien teemoittelu

Teemojen kuului sisällöllisesti kertoa nuorten kokemuksista ja vastata tutkimuskysymyksiin. Vastauksista poimitun sisällön piti käsitellä joko käsityöpajaa, motivaatiota tai käsitöihin liittyviä seikkoja, jotta ne voitiin yhdistää osaksi tutkimusta.

Ammattilaisten vaikutus

Nuorten kohtaaminen kuvasi nuorten mainintoja ammattilaisten ottamista kontakteista heihin, neuvontaa, ohjaukseen ja heidän kanssaan käydyistä keskusteluista. Maininnat olivat yleensä positiivisia sävyiltään, mutta joskus vastauksissa puhuttiin vastavien toimien puutteesta tai sivuuttamisesta. Teema nousi esiin eniten haastatteluiden aikana, mikä ei ollut yllättävää mutta kiinnostavaa oli huomata sisällön monimuotoisuus.

Rohkaisu ja tuki

Voimavarojen lisääminen kertoi miten usein nuoret mainitsivat rohkaisemisen, tuen, onnistumisen tunteet tai positiivisen palautteen saannin vaikutuksista heidän jaksamiensa ja itsetuntoonsa. Teema nousi usein yhteydessä nuorten kohtaamisien ja yhteisöllisyyden kanssa.

Käsityöpajalaisten yhteishenki

Yhteisöllisyys tarkoitti kertoja, jolloin haastatteluissa mainittiin käsityöpajan kävijät sekä muut pajalaiset. Joukkoon kuuluminen, muiden apu ja -läsnäolo olivat sisällöllisesti teeman suurin määrite, joka nousi toistuvasti esiin kaikkien vastaajien kesken.

Ympäristön vaikutus

Ilmapiiri yhdistettiin melkein voimavarojen lisäämiseen sen takia, miten usein nuoret puhuivat kannustavasta ja rohkaisevasta ilmapiiristä. Mutta teema pysyi erillään, koska diskussioanalyysissä kävi ilmi, että nuoret olivat käyttäneet näitä sanoja työympäristön kuvaamiseen. Nuoret puhuivat hyvien työtilojen ja ilmapiirin tärkeydestä jaksamisen, keskittymisen ja motivaation kannalta.

Nuoreten itsemääräys

Autonomia käsitteli nuorten mainintoja kyvyistään ja vapaudestaan tehdä omia päätöksiä, sekä niiden koetusta merkityksestä käsityöpaja toimintaan tai omaan arkeen. Teemassa käytettiin tietoisesti teoriassa esiintyvää autonomia termiä, koska nuorten kuvaamat kokemukset sisäistyivät siihen parhaiten. Työpsykologiassa on myös todettu, miten omien päätöksien teolla ja niiden merkittävyydellä oli selkeitä vaikutuksia työntekijöiden jaksamiseen. (Salmela-aro & Nurmi 2017, s.167)

Hyvinvointi ja jaksaminen

Mielenterveydestä kerrottiin eniten siitä, miten käsityöpajalla olo oli vaikuttanut miten motivaatio (sekä sen puute) ja mielialojen vaihtelut vaikuttivat nuorten jaksamiseen käsityöpajalla. Teema erosi arjen hallinnasta ja voimavarojen lisäämisestä sillä, että se syventyi nuorten henkilökohtaisiin haasteisiin ja ajatuksiin. Teeman sisältöä jouduttiin kuitenkin tiivistämään reilusti, ettei nuorten yksityisyyttä loukattaisi.

Muutoksen arkeen

Arjen hallinnalla tarkoitettiin haastatteluissa nousseita keskusteluita arkiseen elämään liittyvistä haasteista kuten päivärytmistä, ruokailusta ja talouden hallinnasta. Maininnat tulivat yleensä joko yhteydessä siihen, miten paja on auttanut niiden kanssa, tai motivaatioon liittyvissä yhteyksissä.

Toiminallinen jaksaminen

Työmotivaatio oli mainintoja työtoimintaan tai pajatoimintaan keskittymisestä, halukkuudesta ja kehittymisestä. Nuorten vastauksissa ilmeni usein päällekkäisyyksiä työmotivaation ja yhteisöllisyyden kanssa.

Käytännöllisten taitojen osaaminen

Materiaalien ja laitteiston käyttö oli teema, jolla yhdistettiin mainintoja kangastekstiilien ja koneisiin liittyvästä opetuksesta ja mainintoja käsityöpajan tarjoamista mahdollisuuksista kokeilla uutta. Usein maininnat viittasivat joko käytännöllisiin vaikutuksiin tai niihin tutustumiseen liittyvistä itsetuntoa kohottavista kokemuksista. Teema sisälsi myös usein teknisen osaamisen mainintoja, eli kun nuoret puhuivat omista käsityötaitoistaan.

Ajattelun muuttumista

Luovuuden käyttö oli keräys haastatteluissa nousseista maininnoista inspiraatiosta, ideoiden jakamisesta tai uusista ajatustavoista, mitä käsityöt tai pajatoiminta herättivät. Maininnat tulivat esiin myös, kun nuoret kertoivat miten inspiraatio ja luovuus auttavat motivaation keruussa. Teema oli sinänsä yllättävä havainto, mutta se vastasi teoriapohjan tietoja taidepohjaisten menetelmien käytöstä.

4.2 Käsityöpajaan liittyvät vastaukset

Kuva 2. Käsityöpaja vastausten teemojen jakauma

Käsityöpajan toiminnasta tiedustelevia kysymyksiä oli vastauksien perusteella yhteensä kahdeksan. Kysymykset 1., 2., 8., 9., 10., 11., 16. ja 17. tiedustelivat nuorten näkemyksiä toiminnasta, sekä sen vaikutuksista, ohjauksesta ja kehittämisestä.

Kysymyksissä 1. ja 2. pyydettiin haastattelijoita kuvaamaan sekä käsityöpajaa, että siellä toimivaa yhteistyötä. Kaikki nuoret pitivät käsityöpajaa rauhallisena, rentona ja ahertavana. Yhteistyön koettiin toimivan ja se nostettiin myös usein esiin muiden kysymyksien kohdalla. Nuoret laajensivat vastauksiaan usein koko työpajaan, mutta tutkimuskysymysten rajausten takia, näitä osuuksia vastauksissa tiivistettiin.

”Positiivinen ja ahertava.” (A, kysymykseen 1.)

”Toimii. Välillä tulee projekteja pajan puolesta tai tilaustöitä, niin sitten koitetaan saada vähän kaikki mukaan. -- Pelisäännöt tehdään yhdessä ja mihinkään ei pakoteta.” (B, kysymykseen 2.)

”Hyvä, niin pajoissa kuin niiden välilläkin.” (C, kysymykseen 2.)

Kysymykset 9. ja 17. molemmat kysyivät mitä muuta haastateltavat halusivat sanoa käsityöpajatoiminnasta. Kysymykset esitettiin haastattelun keskellä ja aivan lopussa, jotta haastateltavat olisivat voineet kertoa mahdollisimman paljon kokemuksistaan.

Kysymyksiin tuli myös hyvin erilaisia vastauksia, jolloin voitiin olettaa haastateltavien rentoutuneen haastatteluiden keston myötä.

Kysymykseen 9. ”mitä muuta käsityöpajasta haluaisit sanoa?” Vastaukset olivat hyvin erilaiset keskenään. Kaikki kuitenkin keskittyivät ilmapiiriin, kuvaillen käsityöpajaa tilana ja työympäristönä. Vastaaja C:n vastaus oli tiivis, mutta tarkastellen sanan ”paikka” käyttöä, voidaan yhdistää hänen viitanneen kuvauksellaan työympäristöön, työtilaan ja siten ilmapiiriin. Vastaajien A ja B haastatteluissa tämän kysymyksen kohdalla teemat keskittyivät materiaalien ja koneiden käytön ohjaukseen, sekä ohjaajien ammattimaisuuteen nuorten kohtaamisessa. Vastaaja B mainitsi myös autonomian, kuvaillessaan miten käsityöpajalla on vapaus päättää mitä ja missä tekee, sekä kuinka hänen mielipiteillään oli merkitystä.

”Käsityöpajalla on materiaalit ovat hyvät. Ja siellä on niitä koneita, mitä saa käyttää.
-- Siellä on aina joku, joka viitsii ohjastaa. Ja ainakin nyt vielä on hyvät tilat.” (A)

”Siellä on hyvä henki. Et vaikka siellä ei oisikaan ketään, jos et halua olla siellä yksin.
-- Voit mennä, vaikka taidepuolelle tai tulla tänne ohjaajien kanssa juttelee. -- Ei tänne tulla istumaan vaan, mutta sua kuunnellaan ja sulla on vapaus tehdä.” (B)

”Kiva paikka.” (C)

Kysymyksissä 10. ja 11. kysyttiin oliko käsityöpajan toiminta vaikuttanut nuorten arkeen ja miten. Kaikki vastaajat kertoivat käsityöpajan vaikuttaneen arkeen ja jaksamiseen. Arkirytmä, sosialisoituminen ja itsetunnon nousu olivat eniten mainittuja vaikutuksia. Vastauksista nousi mielenterveyteen, arjenhallintaan, nuorten kohtaamiseen ja voimavarojen lisäämiseen liittyviä teemoja. Vastauksista pystyttiin siis toteamaan, että käsityöpajalla käynti ja annettu ohjaus olivat auttaneet hyvinvoinnin ja jaksamisen kanssa. Vastaaja A toi myös esiin käsitöiden tekemisellä kohonneen itsetunnon.

”On vaikuttanut. Oon saanut rytmiä ja olen saanut jaksamista. Se on kohottanut itsetuntoa, kun on päässyt tekeä käsitöitä. Ja sitten on saanut apua muuhunkin arkeen. -- Kun tietää et osaa. Ja sit on kiva seurata väkeä, koska se sit antaa

inspiraatiota ja ideoita lisää. On se sit käsityöprojekteissa tai sit muuten elämässä.” (A, kysymykseen 10.)

”Auttanut et rytmi pysyy ja on tullut se et sosialisoiu. Ja et kaikkeen ei tarvis pelätä, asioista voi sanoa. -- On turvallista puhua ihmisille, jotta he voivat auttaa.” (B, kysymykseen 11.)

Kysymyksessä 16. ”millaista tukea kaipaisit pajalta?” vastauksissa nousivat jälleen voimavarojen lisääminen, nuorten kohtaaminen, ilmapiiri ja yhteisöllisyys. Kaikki haastateltavat kokivat pajan antaneen heille tarpeeksi tukea niin ammattilaisilta, kuin käsityöpajan yhteisöltä.

”En mä kyllä sanoisi et on mitään parannettavaa. --Et täällä on se tuki ja turva. Harvassa paikassa on tällaista työyhteisöä. Tämä on oikeasti nuorille hyvä paikka.” (B, kysymykseen 16.)

”Musta nämä on auttanut mua aika hyvin. -- Kyllä mä koen saaneeni kaiken tuen mitä olen tarvinnut.” (C, kysymykseen 16.)

Nuoret eivät kokeneet käsityöpajan kaipaavan kehittämistä, mutta antoivat silti ehdotuksia omien kokemuksensa perusteelta. Pajalaiset kokivat ohjauksen riittäväksi, mutta myös antoivat arvokkaita avauksia omiin yksilökohtaisiin kokemuksiinsa. Vastauksista tuli vaikutelma, että käsityöpajan ohjattu toiminta on kaksisuuntaista. Nuoret vaikuttavat toimintaan yhtä paljon, jopa hetkittäin enemmän, kuin ohjaajat.

Esimerkkinä vastaajien B ja C vastaukset kysymykseen 8. ”tarvitsiko työpajan ohjaus kehittämistä?” joissa ilmeni hyvin erilaiset kokemukset. Vastaajan B mielestä ohjaus toimi hyvin, koska hän painotti enemmän arvoa nuorten kohtaamiseen ja autonomiaan. Vastaaja C taas pohti enemmän konkreettista työnohjausta materiaalien ja koneiden käytön puolelta, sekä miten nuorten kohtaaminen ei ollut onnistunut nuorten vetäytyneisyyden takia.

”Ei mun mielestä. Aina kun sinne on tullut uusi ohjaaja, niin se on aina ollut tosi mukava ja tällstä. -- On pysynyt tietty taso vaihtuvuudesta huolimatta. Ohjauksessa kuitenkin on kyse siitä et kuuntelee, jos on joku huoli tai joku. -- Kehittelee eri ideoita ja kysyy mitä sä haluat tehdä. -- Ku se on just se et ajatellaan niitä nuoria. Sen takia tää ohjaus on ollut musta kiva.” (B, kysymykseen 8.)

”Silloin kun olin, niin silloin apu jäi vähän vähäiseksi. Mutta se johtuu kanssa siitä, että me olimme erillään siitä muusta porukasta. Niin sen mä veikkaan muuttuneen. Mutta sanon silti avunsaanti. Koska en minäkään ole mikään hyvä käsitöidentekijä.” (C, kysymykseen 8.)

Kaikki vastaajat kokivat käsityöpajalle tulon mieluisaksi ja jaksamista parantavaksi. Moni vastaajista puhui käsityöpaja ohjaajista positiivisesti heidän keskustelu- ja neuvonta taitojensa takia, sekä siitä miten ohjaajat keskittyivät nuorten hyvinvointiin. Kysymyksessä 17. ”Mitä muuta haluaisit sanoa käsityöpaja kokemuksestasi?” nuoret kertoivat näkemyksistään työpaja toiminnan merkityksestä yhteiskunnallisesti. Vastauksissa nousivat esiin teemat yhteisöllisyydestä, nuorten kohtaamisesta, työmotivaatiosta, mielenterveydestä, ilmapiiristä ja arjen hallinnasta. Vastauksista ilmeni suuri ylpeys ja kiintymys työpajatoimintaa kohtaan.

”Suosittelen monelle nuorelle. – Et kyllä, tämä on musta tärkeä asia. Ja tiedän monta nuorta, jotka varmasti tulevaisuudessa ja nykyhetkessä tarvitsee tätä. Tämä on tärkeä asia ja toivon et tämä toiminta jatkuu. Se ei ole vaan sitä käsitöitä vaan se on niin laaja, mitä kaikkea täältä saa.” (A)

”Täällä just sanotaan et ”ei sulla ole mikään kiire” ja sinusta pidetään huolta. -- Onko täällä joku kansan murha, jossa köyhät kuolee? Tätä pajaa tarvitaan. – Kun ei ajatella heikompia ihmisiä. Mä tunnen niin monta nuorta, jotka on päässyt täältä eteenpäin. Et tämä paikka on oikeasti auttanut ihan sikana. -- Et mitä tapahtuu, kun tämä kaatuu? Mites ne tulevat sukupolvet? Mitä niille opetetaan? Käsitöitä ja kaikkia puolia tarvitaan. Ja käsityöt on opettanut, ettei se ole vain vanhojen mummojen juttu.” (B)

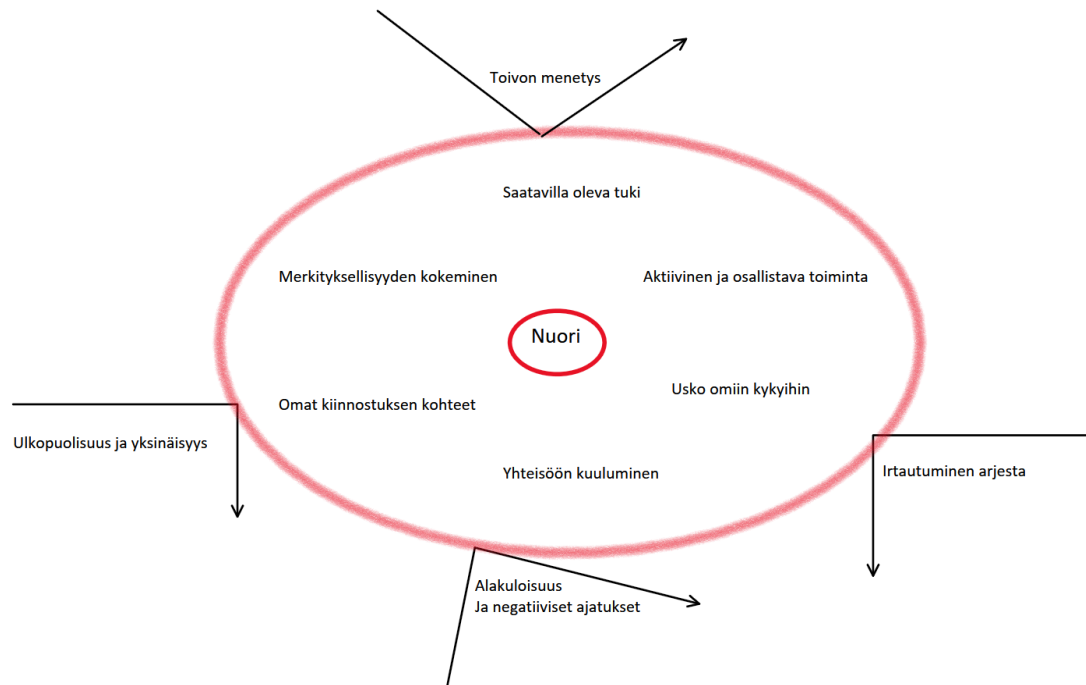
”Se on tärkeää et on tällöinen paikka, joka ottaa nuoret niin kuin vanhatkin vastaan, kenen elämäntilanne ei välttämättä salli sitä normaalia päivätyötä. Tai et ne saa työttömänä jotain muuta tekemistä päiväänsä, koska se ei ole kenellekään niin fyysisesti kuin henkisesti hyvä vaan maata siellä kotona. Ja täältä nimenomaan sain apukäsiä opiskeluihin ja muutenkin niitä polkuja siihen suuntaan. On tärkeä et tällöinen paikka on. Puolesta huolimatta, että pajaa tarvitaan.” (C)

Kaikissa haastatteluissa nousivat huolet tulevaisuudesta ja yhteiskunnan tilasta, mikä oli yhtenäistä nuorten yhteiskunnallisesti hauraiden asemien kanssa. Nuoret kokivat

käsityöpajalla käynnin vahvistaneen heitä, sekä heidän ymmärrystään ja paikkaansa yhteiskunnassa.

Havainnoissa käsityöpajaa ja sen toimintaa oli kuvattu asiakas-, voimavara- ja ratkaisu keskeiseksi. Käsityöpajalla oli myös havaittu miten tilaustöiden tai myyjäistuotteiden teossa, keskiässä oli pajalaisten oma halukkuus ja osaamisen kehittäminen. Mikäli pajalainen ei ollut motivoitunut yhden tehtävän tekemiseen, työpajavalmentajat ottivat sen huomioon. Kuitenkaan, nuoria ohjattiin kokeilemaan uudestaan jonain toisena ajan kohtana, milloin nuori oli kiinnostuneempi yrittämisestä.

Käsityöpajan valmennuksessa nuorten kanssa keskusteltiin paljon. Valmentajat pitivät heidän tilanteitaan ja toimintaansa silmällä, osoittaen kiinnostusta sekä nuorten arkeen että heihin itseensä. Yhteistyö muiden pajavalmentajia, yksilövalmentajien ja muun henkilökunnan kanssa myös auttoi tässä paljon. Nuorien monialaisia palvelujen tarpeita ei aina ollut helppo tunnistaa heti, mutta useimmiten työvalmentajat osasivat tuoda yksilövalmentajan tietoon, milloin nuori saattoi tarvita palveluohjausta. (Karjalainen ym., 2021, s.22)

Kuva 3. Pajatoiminnan luoma suoja nuorelle

Havainnoista ja haastatteluista voidaan siis päätellä, että käsityöpajan toiminta on nuorten kokemuksen mukaan heidän eduksensa. Kuva 3. esittää, kuinka käsityöpaja

toiminta tuo nuoren elämään voimavaroja, tukea ja kokemuksia, jotka suojaavat nuorta. Vastaavan tukiverkon omaaminen voi suojata tai vähentää riskiä nuoren altistumisesta hänen hyvinvointiaan heikentäviltä tekijöiltä.

4.3 Motivaatioon liittyvät vastaukset

Kuva 4. Motivaatio-aiheisten vastausten teema jakauma.

Motivaatio aiheisilla kysymyksillä pyrittiin tutkimaan miten nuoret kokivat jaksamisensa ja motivaationsa muuttuneen pajatoiminnan myötä. Kysymykset oli muotoiltu niin, että niistä saatiin katsaus nuorten nykysyyteen, että heidän lähitulevaisuuteensa liittyviä toiveita.

Kysymykset 6. ”mitä koet käsityöpajan opettaneen sinulle?” ja 7. ”mitä haluaisit oppia vielä?” oli kohdennettu tarkastelemaan miten nuoret sekä näkivät oman osaamisensa, kuin että mitä he itse arvostivat eniten käsityöpajassa. Vastauksien teemat molemmissa kysymyksissä liittyivät arjenhallintaan, luovuuteen, yhteisöllisyyteen, että materiaali ja koneiden käyttöön. Vastauksissa nousi tasaväkisesti arvostus arjenhallinta taitojen, työosaamisen kuin myös sosiaalisuuden välillä.

”Päivärytmiä. Täällä on erilaisia materiaaleja, joilla saa kokeiltua vähän kaikkeen, mitä ei ehkä muuten viitsis. -- Paljon erilaisia ihmisiä. Täällä löytyy aina joku, joka haluaisi opettaa.” (A, kysymykseen 6.)

”Ihmisten kansa toimimista--.” (C, kysymykseen 6.)

”Aika lailla jotain vaatteiden lyhentämistä tai korjaamista. Mutta aika-paljon olisi vielä mitä vois oppia.” (B, kysymys 7.)

Kysymys 13. ”miten koet pajan tukevan sinua vastoin käymisissä?” tutki, millaista tukea nuoret kaipasivat vastoinkäymisissä. Sekä millaisissa vastoinkäymisissä he edes kokivat tarvitsevansa tukea. Tällä oli yhteys heidän minäpystyvyyteensä, sekä haasteiden sietokykyyn.

Nuorten kokemuksena oli, että heitä tuettiin hyvin erityisesti arkielämän haasteissa. Vastauksissa nousi esiin yhteisöllisyys, nuorten kohtaaminen, voimavarojen lisääminen, autonomia ja mielenterveys. Vastaajat A ja B painottivat vastauksissaan arkisia haasteita, sekä niihin saatua neuvontaa. Vastaaja B myös korosti, miten ammattilaiset eivät kuitenkaan pienentäneet hänen työsuuttaan, vaan antoivat hänelle vaihtoehtoja ja ohjeistivat niiden toteutuksesta. Vastaaja C toi myös esiin, miten mielenterveyden ymmärtämisellä ja hyväksynnällä, hän koki käsityöpajalle tulemisen helpommaksi ja mieluisammaksi.

”Hyvin. Osaavat auttaa kelan asioissa-- Täällä on aina joku. -- Et se on ihanaa et täällä on niin monta eri työntekijää, joilta kysyä aina eri elämän vaiheissa.”
(A)

”Ne neuvoo. – Ne ei tee sitä mun puolesta sitä projektia, vaan ohjeistaa miten ehkä kannattaisi tehdä, jotta mulle itselle tulee se idea sit. --”(B)

”Elämässä tosi hyvin. -- Jos on ollut työuupumusta, niin täällä on ymmärretty se tosi hyvin.” (C)

Kaikissa vastauksissa tuli ilmi, että kohtaaminen ja palaute olivat nuorille tärkein tuen osoitus. Motivaatiota onkin ulkoisesti hyvä ruokkia ulkoisella palautteella, koska se tekee tehtävästä mieluisan ja siten lisää tekijän sinnikkyyttä. (Salmela-aro & Nurmi, 2017, s.74)

Kysymys 14. ”miten motivaatio vaikuttaa päivääsi käsityöpajalla?” tutki miten nuoret kokivat motivaatiota käsityöpajalla. Vastaukset olivat yhtenäisiä siitä, että motivaation puute hidasti päivää. Kuitenkin sitten taas se, mikä sitä lisäsi, erotti vastaukset toisistaan. Vastaajat A ja B kertoivat rohkaisevan palautteen, muiden seuraamisen ja yhteisen tekimisen nostavan motivaatiota. Tässä on hyvä esimerkki siitä, miten voimavarojen määrä työympäristössä tasapainottaa työn vaatimuksista nousevaa työpumusta. (Salmela-aro & Nurmi, 2017, s. 122)

Kun taas C kertoi motivaation puutteen usein johtavan vähäiseen toimintaan, mutta hän silti piti käsityöpajalla käymisen tärkeänä. Hänellä oli siis sitoutunut osallistumaan toimintaan.

”On niitä päiviä et ei ole motivaatiota tehdä oikein mitään. -- Kun motivaatiota täytyy vähän hakea, niin sitten on just hyvä, että on ohjaajia. -- Et kyllä se motivaatio sitten löytyy, kun tekee. Ja sitä kanssa rohkaistaan. Et tee.” (B, kysymys 14.)

”No jos motivaatiota on, yleensä olen keksinyt itselleni jotain. Mutta jos ei ole motivaatiota, niin silloin ei oikein tule tehtyä. Tulen kyllä paikalle aina.” (C, kysymys 14.)

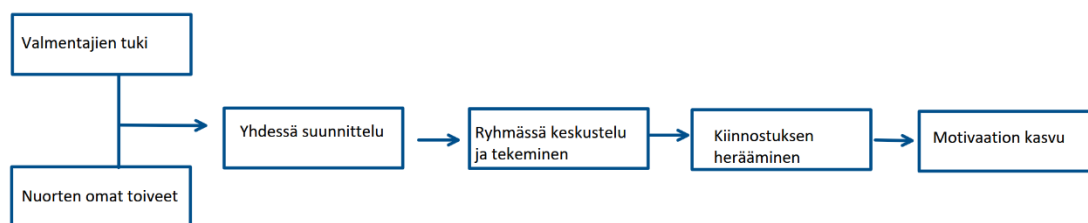
Kysymys 15. ”miten käsityöpajalla käynti vaikuttaa jaksamiseesi?” toi ilmi teemoja mielenterveydestä, arjenhallinnasta ja voimavarojen lisäämisestä. Kaikki haastattelijat vastasivat, että pajalla käynti oli lisännyt jaksamista ja kohentanut mielialaa.

”-- Vaikka se päivärhythmi tuntuukin raskaalta, niin kyllä se on oikeasti raskaampaa, kun sä vaan makaat 24/7. Ku se ei ole kropalle raskasta, vaan mielelle. -- Et paja on vaikuttanut. Ei ole semmoista alakulosta ja negatiivista fiilistä koko ajan.” (B, kysymys 15.)

”Joo, se kyllä auttoi jaksamaan, koska oli nimenomaan se päivärytmi.” (C, kysymys 15.)

Havaintojen mukaan, käsityöpajalla käynti ohjasi nuoria tulevaisuuden katsomiseen. Nuorten pajasuunnitelmat heijastivat nuorten yksilökohtaisia tilanteita ja sen hetkisiä voimavaroja, muuttuen heidän mukanaan. Käsityöpajalla oli hyvin kova tekemisen pu- hina ja yhteinen kannustus nuorten kesken, kun taas toisinaan tarvittiin enemmän oh- jaajan kannustusta ja suunnan antoa. Tätä käytettiin myös ohjaus metodina, jotta nuo- ret oppisivat tunnistamaan oman jaksamisensa ja voimavarojensa tarpeita.

Käsityöpajalla ohjauksessa painottui oppimisen halu ja sisäisen motivaation löytämi- nen. Nuoret, jotka olivat olleet pajalla pitkään, halusivat elämässä eteenpäin ja kokivat myös pystyvänsä siihen. Esimerkiksi myyjäistapahtumien suunnittelussa ja niihin osallistumisella, nuoret myös kokivat oman panostuksensa käsityöpajalla merkityksel- liseksi. Motivaation lisääminen käsityöpajalla ei peilaudu niinkään fyysisten tuotosten määrään tai laadun kautta, vaan nuorten henkisen jaksamisen ja vahvistamisen kautta.

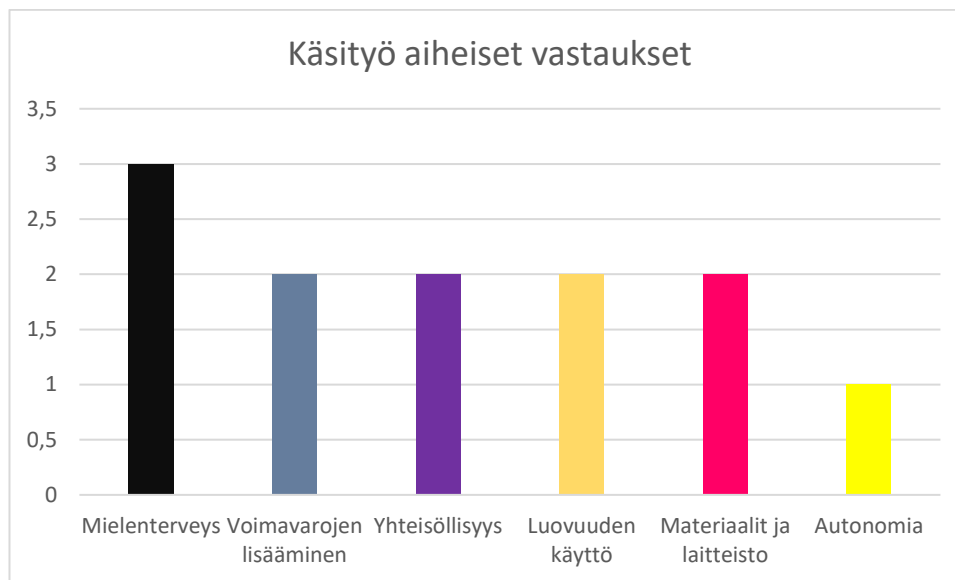

Kuva 5. kuinka käsityöpaja toiminnalla edistetään nuorten toiminta- ja työkyvyn kehittämistä

Havaintojen ja haastatteluiden pohjalta, saadaan siis käsitys, että käsityöpajalla vaiku- tetaan nuorten motivaatioon autonomian, yhdistämisen ja kompetenssin kautta. Auto- nomisuutta tukevat nuoren kanssa tehty tavoitteiden, palvelu ohjauksensa ja muiden tarpeiden selvittäminen. Näin pohjalta tehdään yhdessä nuoren kanssa pajajakson suunnitelma, johon nuori pääsee itse vaikuttamaan myös pajajakson aikana. Ryhmässä tekeminen ja keskustelu taas tukee nuoren liittymisen tunteita, joita nuori hakee yhtei- söstä ja valmentajista. Nuori saa myös palautetta ja kannustusta tekemiseen, jolloin hänen kompetenssin kokemuksensa kasvaa. Tämä johtaa kiinnostuksen ja mielenkiin- non heräämiseen, jolloin nuoren motivaatio ja voimavarat kasvavat. Pajatoiminnassa siis lisätään toimijuutta, pystyvyys kokemuksia ja osallisuutta, joiden tuottamat

elämän ilo ja toivo auttavat nuorta muuttamaan elämän katsomuksiaan. (Ruutu & Putkisaari, 2022, s. 47–48)

4.4 Käsitöihin liittyvät vastaukset

Kuva 6. Käsityö-aiheisten vastausten teema jakauma

Käsityö aiheiset kysymykset keskittyivät käsittelemään, miten nuoret kokivat niitä tehdessä. Tutkimuksen keskittyessä käsityöpajaan, oli tutkimukselle oleellista mitä nuoret ajattelivat itse toiminnasta. Kysymyksillä oli tarkoitus myös nähdä miten nuoret kuvaisivat omaa luomisprosessiaan.

Kysymyksessä 3. ”mitä käsitöiden teko merkitsee sinulle?” käsitöiden merkitykselle oli eniten hajontaa. Vastaajille A ja B se oli tärkeä apuväline, mutta vastaajalle C se oli harrastus. Kaikki ilmaisivat projektin loppuun saannin tuottavan hyvän mielen tunteita, sekä kohentavan itsetuntoa. Vastauksista löytyi kaikki kuusi teemaa, jota kuvassa 5. esitellään.

”Tosi paljon, koska itsellä on mielenterveysongelmia, niin käsityöt ja käsillä tekeminen tuovat itselle paljon positiivisuutta ja sitä omatuntoa kohottaa.” (A, kysymys 3.)

”Helpottaa arkea. -- Poistavat ylimääräisen hälinän -- ja opettaa, ettei kaikkea tarvitse ostaa. Näkee oman kädenjälkensä ja mitä kaikkea voi itse tehdä.” (B, kysymys 3.)

”Harrastus.” (C, kysymys 3.)

Nuoret määrittivät käsityöt kysymyksessä 4. ”miten itse määrität kädentaidot?” laajaksi termiksi. Vastauksissa painottuivat materiaali ja koneiden käytön sekä luovuuden teemat. Vastaja B erityisesti kertoi miten kädentaidoissa hyödynnetään luovuutta ja mielikuvitusta, verraten käsitöitä taiteeseen. Vastaja C taas vetosi käsitöiden materiaalien käyttöön ja tekniseen osaamiseen, mitä käsitöillä tehdään. Vastaja A toimi sopivasti siltana näille kahdelle, tuoden esiin sekä mielen sisäiset, että fyysiset osat kädentaitojen tekemisessä.

”Piirtäminen, maalaaminen, virkkaaminen ja kutominen. -- Kuitenkin käsilläsi teet ja suunnittelet. Käsitöitä on niin monenlaisia, etten nyt lähde luettelemaan.”
(A, kysymys 4.)

Kaikki vastaajat luettelivat jonkin verran tekniikoita, jotka lukeutuivat käsitöiksi. Yhteistä kaikilla tekniikoissa oli käsillä tekeminen. Tulos vastasi Koskisen ja Mannisen (2021, s. 41) pro gradututkimuksissa tehtyä määritelmää käsitöistä.

Kysymyksessä 5. ”mitä projektin valmistuminen herättää sinussa?” tarkasteltiin sekä onnistumisen tunteita, että millaisia omakuvia nuorilla saattoi olla. Vastauksissa oli teemoja yhteisöllisyydestä, mielenterveydestä ja voimavarojen lisäämisestä. Kaikki vastaajat kokivat onnistumisen tunteita mielekkäiksi, sekä että ilon tunteita nähdessään oman kädenjälkensä.

”Tuottaa hyvää mieltä. Kun näkee et tähän on onnistunut hyvin, vaikka välivaiheissa on saattanut tuntua, ettei tästä tule mitään. Kun täällä käy, nii saa enemmän asioita ihan tehtyä loppuun. Täällä on se positiivinen kannustus.” (A, kysymys 5.)

”No itsellä, kun on toi 50 eri projektia ja kaikki mukamas samaan aikaan, niin helposti tulee kauhea burnout. -- Mutta kun jotain saa valmiiksi, niin siitä tulee hyvä fiilis. Semmoinen nyt on kivi vierähtänyt harteilta. Se on aika iso ilo nähdä mitä pystyy omin käsin tekemään.” (B, kysymys 5.)

”Se tuntuu hyvältä. Koska mä en aina ymmärrä kaikkia ohjeita, nii kun se onnistuu, se on hyvä. Ja sit näen sen oman kädenjäljen niin se on kiva.” (C kysymys 5.)

Kysymys 12. ”mitä ajattelet, kun kohtaat projektin kanssa vastoinkäymisiä?” käsitteli sinnikkyyttä, tunteiden hallintaa ja epäonnistumisen kokemusta. Teemat mielenterveydestä ja voimavarojen lisäämisestä heijastelivat kysymyksen 5. vastauksia, mutta nyt ne olivat negatiivi sävytteisiä. Yhteisöllisyys kuitenkin pysyi yhä positiivisessa valossa. Vaikeuksien kohtaaminen projektin kanssa herätti vastaajissa B ja C turhautumista, mutta B kuvasi prosessin vaativan aikansa. Tätä olisi voinut jopa nimittää työmotivaatioksi. Vastaja A mainitsi muiden pajalaisten avun helpottavan.

”Että voi joltain työntekijältä tai muulta pajalaiselta kysyy. Yleensä joku pystyy sanomaan et ’kokeiles tätä’ tai ’tee näin’. Se on tosi positiivista. Jaksaa itsekin yrittää uudestaan, kun joku kannustaa.” (A, kysymys 12.)

”Turhautuminen tulee. Jollei se heti näytä hyvältä niin mulle tulee semmoinen [syvä huokaisu] et ei jaksaa väsertää tätä. Kyllä tässä on oppinut sen et kannattaa vaan tehdä. Kädentaidoissa ja taiteessa on molemmissa vähä se et ne vaatii omaa silmää ja aikaansa.” (B, kysymys 12.)

”Menee hermot. Sit vituttaa, suoraan sanotusti. Mä olen yleisesti semmoinen ihminen, et kun asiat ei suju, niin mun elämä murtuu. Turhauttaa.” (C, kysymys 12.)

Kiinnostavasti, nuorten vastauksista näkyi, että käsitöiden merkityksellisyyden kokemisessa oli yhteyksiä nuorten reaktioihin vastoinkäymisiin. Vastajat A ja B, joille käsityöt merkitsivät enemmän mielenterveyden tai luovuuden takia, puhuivat enemmän vastoinkäymisistä selviämisestä, kuin C, jolla oli hieman etäisempi suhde käsitöihin. Tämä voisi olla esimerkki sisäinen motivaation kyvystä edistää positiivisia tuntemuksia ja sinnikkyyttä. (Salmela-aro & Nurmi, 2017, s. 55) Tätä ei toki voi yleistää, mutta huomio oli mielenkiintoinen.

Havainnoissa kädentaidoissa työtehtäviin oli kirjattu kuuluvan ”esimerkiksi työvaatteiden korjaus ja myyntituotteiden ompelua, veistämistä ja suunnittelu.” Tämä vastasi nuorten kuvauksia käsitöiden laajasta sisällöstä. Havainnoissa myös todettiin, että nuoret olivat hyvin halukkaita hyödyntämään omaa luovuuttaan ja itseilmaisuaan projekteissaan. Toteutusta saattoi hidastaa puutteellinen tekninen tieto, mutta yleensä yhteisön apu ja ohjaus resurssien ääreen sai luomisprosessiin taas vauhtia.

Havaintojen mukaan voidaan myös todeta, että jos pajalla oli yksi tai useampi ahkera tekijä, muu paja seurasi usein perässä. Yhteisö vahvisti tekemisen henkeä, motivoiden muita ympärillään. Käsitöiden ääressä monille myös ilmeni helpompaa keskustella omista kokemuksistaan ja tunteistaan, sekä purkaa niitä itse käsitöiden tekoon. Tähän vaikutti tosin paljon ohjaajan kyky ohjata materiaalien käyttöä tai mitä vuorovaikutuksen tapoja oli käytössä. (Seeskari 2004, s. 106)

5 YHTEENVETO

Tutkimuksesta muodostui etnografinen, mikä antoi teoria taustalle hyvin eloisan vertailu kohdan. (Metsämuuronen, 2009, s. 22) Tutkimuksen mukaan, nuoret kokivat käsityöpajan toiminnan lisänneen heidän sosialisoitumistaan, opettaneen arjenhallintaa, laajentaneen voimavaroja, kohottaneen heidän jaksamistaan, itsetuntoaan ja mieli-alaansa.

Eniten vaikutusta nuoriin nousi ammattilaisten ja muiden pajalaisten välillä käydyn vuorovaikutuksen takia. Työpajatoiminta pyrki motivoimaan ja vahvistamaan nuoria toiminnan, kannustuksen ja ohjauksen kautta. Vaikka nuorten kohdilla on ymmärrettävästi yksilö- ja tilannekohtaisia eroavaisuuksia, pajatoiminnalla oli vaikutuksia nuorten minäpystyvyyden tunteisiin ja itsetuntoon. Sekä käsitöiden teon, että käsityöpajan ammatillisten sosiaalipalvelujen muodossa.

Tutkimusaineiston tulokset olivat yhtenäisiä työpajan tavoitteiden ja työtoiminnan perustana toimivien ajatusten kannalta. Toiminnan perustana on, että nuoren haluja, kykyjä ja mahdollisuuksia oppia ja kehittyä otettiin huomioon ja nuorten kokemukset tulevat kuulluiksi. Pajalla tasa-arvo ja kunnioitus lähtevät humanistisesta ihmiskäsityksestä, jossa jokainen on arvokas, kunnioitettava ja itsenäinen olento. Kaikilla nuorilla on mahdollisuus muuttaa ja parantaa omia voimavarojaan, josta toiminta saa ytimensä. (Riipinen ym. 2023, s. 90)

Lisäksi tutkimusaineistosta selvisi, miten yhteiskunnallisesti tärkeänä nuoret pitävät pajatoimintaa ja sen tuomaa tukea. Nuoret ilmaisivat, että käsityöpajan toiminta oli muuttanut niin heidän arkeaan, kuin ajatteluaankin positiiviseen suuntaan. Ja että vastaavalle toiminnalle oli yhteiskunnallinen kysyntä. Tutkimuksen yksi tavoite oli tuoda esiin käsitaitojen käytön mahdollisuudet sosiaalisessa kuntoutuksessa. Käsitöiden merkityksellisyys nuorille oli vaihtelevaa, kuin myös siitä koetut hyödyt. Kaikki nuoret kuitenkin kokivat käsitöissä onnistumisen kokemuksia positiivisiksi ja kokivat saaneensa uusia ajattelutapoja käsitöiden ja niiden luoman yhteisön kautta.

Luovien metodien käytön oli todettu voivan tasapainottaa epäonnistumista ja kärsimystä, koska ne opettavat ajattelemaan eri tavoilla. Vaikka epäonnistuminen pelottaa ja ehkä jopa estää kokeilua, luovat menetelmät voivat luoda toiveikkautta onnistumisten kautta. Ja toiveikkaus on se, mitä nuorten halutaan kokevan ja ymmärtävän omasta potentiaalistaan. Erityisesti, kun heidän identiteettinsä ja omakuvansa ovat vielä kehittymässä. (Seeskari 2004, s. 149–150.) Omakuvan muodostumisessa, on tärkeää myös muistuttaa nuorta itsetietoisuudesta. Hänen arvonsa ei ole sidoksissa onnistumisiin ja epäonnistumisiin, vaikka ihmisympäristö siihen helposti tarrautuukin. (Voge, 2017.)

Haastatteluista ja havainnoista voitiin siis teoriaan vertaillen todeta, että Porin nuortentyöpajan käsityöpajalla on keskitys nuorten hyvinvointiin, kannustamiseen ja kasvun edistämiseen. Käsityöpajasta koettiin olevan erityistä hyötyä nuorille, joiden voimavarat olivat vähissä ja jotka tarvitsivat lisätukea. Käsityöpajatoiminnalla oli selkeästi myös tarvetta ja ainakin nuorten mukaan, toiminta oli vaikuttanut monien elämään positiivisesti. Kehitettävää nuorten mukaan ei ollut, mutta tutkimuksista saatiin silti kaksi ehdotusta. Haastateltavien mukaan nuorempien valmentautujien ohjaamista, käsityöohjauksessa otettavaa kontaktia ja tekniikan opetusta olisi voinut olla enemmänkin.

Yhteistyökumppanin palautteen mukaan, tutkimus suoritettiin omatoimisesti ja että haastatteluihin pyrittiin luomaan rento ilmapiiri. Opinnäytetyö toi esiin hyvin kädentaitojen merkityksen työ- ja toimintakyvyn parantumiseen sekä nuorten omat äänet kuuluviin. Yhteistyökumppani koki myös, että opinnäytetyössä käytettyjen nuorten vastauksilla voitaisiin hyödyntää kädentaitojenpajan kehittämisessä.

6 TUTKIMUKSEN PUUTTEET

Tutkimuksen pienen otoksen takia tutkimusta ei voida pitää tieteellisesti yleistettävänä. Opinnäytetyölle tai laadulliselle tutkimukselle tämä ei ole välttämättä este tutkimuksen julkaisulle, mutta se on silti tiedostettava. (Tuomi & Sarajärvi, 2018) Tutkimuksen aineistomäärä kuitenkin riitti kirkastamaan ainakin päällimmäisiä teemoja nuorten kokemuksista. Mutta mikäli käsityöpajan vaikutuksia haluttaisiin tutkia ilmiönä tarkemmin ja syvemmin, laajempi ja monipuolisempi tutkimusaineiston olisi tarpeen. (Kajala, Alanen & Dufva, 2011 s. 61) Tutkimuksessa eettisen haasteen asetti taustatietojen kerääminen ilman että haastattelijat olivat olleet tunnistettavissa ratkaistiin keräämällä vain minimaalisimmat tiedot. Tämä ongelma olisi voitu myös ratkaista isommalla otoksella, mikä olisi hyvä huomioida tulevissa tutkimuksissa.

Ihmistieteissä tutkimuksen tulokset ovat aina pirstaloituneita, sillä niissä tutkitaan vain pieniä osia ihmisten elämästä. (Metsämuuronen, 2009, s.34–35) Tässäkään tutkimuksessa ei nähty täysin, mitkä yhteiskunnalliset tai arvolliset ilmiöt vaikuttivat nuorten työpaja kokemuksiin. Tutkimuksessa ei myöskään vertailtu, miten nuorten omat kokemukset eroavat valmentajien tai läheisten omista, mitkä olisivat voineet laajentaa ymmärrystä käsityöpajan toiminnan vaikutuksista.

Etnografiseen tutkimukseen ja osallistuneen havainnoinnin voitaisiin kritisoidaan olevan liian subjektiivisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimuksen ongelmana on myös tutkittavien anonyymius ja taustatietojen puute, joilla vastauksia voitaisiin kuvata ja tulkita tarkasti. (Metsämuuronen 2009, s. 228–229) Etnografisessa tutkimuksessa tosin yleistettävyyden ongelmat paikataan käyttämällä aikaisempiin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen.

Tutkimuksen teoriapohjaa voitaisiin kriittisesti katsoen sanoa puutteelliseksi. Vaikka tutkimustietoja olikin motivaatioon ja käsitöihin liittyen, työpajatoimintaan liittyviä tutkimuksia ei käytetty. Tutkimusaineiston keruuta varten kuitenkin käytettiin työpajatoiminnasta ja etsivässä nuorisotyöstä käytettävien sovari-mittareja ja käsityökirjaa tutkimuskysymyksien muodostamisessa.

Jatkotutkimuksissa suositeltaisiin tutkimusaineistoon sisällytettävän eri työpajoja, sekä -pajatoiminnan ohjaajia. Näin tutkimuksella saataisiin laajempi kuva koko työpajatoiminnasta. Mahdollisia jatkotutkimusaiheita voisivat myös olla tutkimuskysymyksessä seitsemäntoista nousseet nuorten aatteet ja huolet yhteiskunnallisista ongelmista. Pajanuorten asemaa yhteiskunnassa ja sen palveluissa olisi mielenkiintoista tutkia, sekä miten pajalla käynti vaikuttaisi heidän mielipiteisiinsä yhteiskunnasta. Nämä olisivat mahdollisesti hyvin tuottoisia jatkotutkimus aiheita.

LÄHTEET

Dan Fancourt & Saoirse Finn, (2019,) What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review, Health Evidence Network synthesis report; 67, WHO- World Health Organization: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289054553><https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289054553>

Domic Voge, (20.12.2017), TEDxPrincetonU luento [video]. Youtube.
<https://youtu.be/52lZmIafep4?si=yiGiyKzCmb0eieL9>

Jari Metsämuuronen, (2009), Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä (painos 4.) Gummerus Kirjapaino oy.

Jouni Tuomi & Anneli Sarajärvi, (2018), Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, verkkoaineisto, Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi, E-Kirja, Finna.fi
<https://finna.fi/Record/samk.991427302705968?sid=4859161324>

Kati Kallinen & Henna Pirskanen, (2022), Lasten ja nuorten tutkimushaastattelut, Gaudeamus, E-kirja, Finna.fi, <https://samk.finna.fi/Record/samk.991444200805968?sid=4729638463>

Katriina Samela-Aro & Jari-Erik Nurmi, (2017), Mikä meitä liikuttaa: motivaatio-psykologian perusteet (3.painos), PS-kustannus

Kielitoimisto, 2024; <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/>

Susan Nolen-Hoeksema, Barbara L. Fredrickson, Geoff R. Loftus and Willem A. Wagenaar. (2009), Atkinson & Hilgard's introduction to psychology (15. painos), Cengage Textbooks.

Nuorisolaki 21.12.2016/1285 muutoksineen

Paula Kalaja, Riikka Alanen & Hannele Dufva, (2011), Kieltä tutkimassa- tutkielma laatijan opas, Tammerprint

Pekka Karjalainen, Minna Kivipelto, Eeva Liukko & Heidi Muurinen, (2021), Osallisuutta ja toimintakykyä vahvistava aikuissosiaalityö – opas ammattilaisille, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Pilvi Koskinen & Emma-Sofia Manninen, (2021), Käsityöntekijät sosiaalisessa mediassa; jäsenten roolit ja yhteisöllisyyden kokemus käytännön yhteisössä, Turun yliopisto, https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/151467/Koskinen_Pilvi_Manninen_Emma-Sofia_opinnayte.pdf;jsessionid=C524B1E98EBF8792C4CFC0F718AF3E10?sequence=1

Reetta Pietikäinen (2024) Into-etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry, Viitattu 19.11.2024. <https://www.intory.fi/tyopajatoiminta/sovari/>

Sara Turunen, (2022), Käsityön merkitys nuorten kokemana, Pro gradututkielma, Itä-Suomen Yliopisto, https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/27672/urn_nbn_fi_uef-20220570.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sirkka Hirvijärvi & Helena Hurme, (2022), Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö, Gaudeamus-oy, E-kirja, Finna.fi, <https://finna.fi/Record/samk.991468005805968?sid=4859159227>

Sirkku Ruutu & Hilikka Putkisaari, (2022), Toipumisorientaatio ja ratkaisukeskeisyys lyhytpsykoterapiassa, Duodecim

Sofia Krapi, (2018), Käsitöiden tekemisen merkitys käsityöharrastajan psyykkiseen hyvinvointiin ja psyykkiseen itsesäätelyyn, Pro gradututkielma, Turun yliopisto, https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/145528/Pro_gradu_tutkielma_valmis_Krapi_Sofia.pdf

Soiva Lemmetty, (2020), Itseohjautuvan työssä oppimisen ihanuus ja ongelmallisuus-Kohti sosiokulttuurista näkökulmaa, Aikuiskasvatus- rajat ylittävä tiedelehti 4, s. 328–332, https://journal.fi/aikuiskasvatus/issue/view/4_202

Tarja-Liisa Riipinen, Susanna Palo, Riitta Kinnunen, Reetta Pietikäinen & muut., (2023), Työpajatoiminnan käsikirja; valmennusta, toiminnallisuutta ja yhteisöllisyyttä, Into- etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry.

Kia Kavander
Käsitöiden vaikutus sosiaalialalla

Haastattelu kysymykset;

Teema: Käsityöt

- a. Miten käsityöpajalla muodostuva yhteisö on vaikuttanut?
 - a. Miten kuvailisit käsityöpajaa?
 - b. Kertoisitko millaista yhteistyötä pajalla tehdään?
- b. Mitä käsitöiden teko aiheuttaa sisäisesti?
 3. Mitä käsitöiden teko merkitsee sinulle?
 4. Miten itse määrittelisit kädentaidot?
 5. Mitä oman projektin valmistuminen herättää sinussa?
- c. Mitä kasvattavia аспекteja käsitöiden ohjattu teko sisältää?
 6. Kertoisitko, mitä käsityöpaja on opettanut sinulle?
 7. Mitä haluaisit oppia vielä?
 8. Tarvitseeko käsityöpajan ohjaus kehittämistä?
 9. Mitä muuta käsityöpajasta haluaisit sanoa?

Teema: Motivaatio

- d. Miten nuoriso kokee käsityöpajalla toimimisen? / Miten se näkyy heille?
 10. Onko käsityöpajatoiminta vaikuttanut arkeesi?
 11. (Jos kyllä) Kertoisitko, miten käsityöpajatoiminta on vaikuttanut arkeesi?
- e. Miten käsityöpajalla kehitetään itsepystyvyyden kokemuksia?
 12. Mitä ajattelet, kun kohtaat vastoinkäymisiä projektin kanssa?
 13. Miten koet pajan tukevan sinua vastoinkäymisissä?
- f. Miten motivaation kasvu tai väheneminen vaikuttavat hyvinvointiin/arkeen?
 14. Miten motivaatio vaikuttaa käsityöpajalla päivääsi?
 15. Miten käsityöpajalla käynti vaikuttaa jaksamiseesi?
 16. Millaista tukea kaipaisit pajalta?
 17. Mitä muuta haluaisit sanoa käsityöpaja kokemuksistasi?